

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació
Direcció General del Patrimoni Cultural
Servei d'Arqueologia i Paleontologia
Biblioteca del Patrimoni Cultural

4869

Seguiment arqueològic al carrer Santa Digna, núm. 16 (parcel·la 28)

Gelado i Prat, Adriana ; empresa Estrats

Avis legal

Aquesta obra està subjecta a una llicència Reconeixement-NoComercial-SenseObresDerivades 2.5 de Creative Commons. Se'n permet la reproducció, distribució i comunicació pública sempre que se'n citi el titular dels drets i no se'n faci un ús comercial. No es pot alterar, modificar o generar una obra derivada a partir d'aquesta obra. La llicència completa es pot consultar a <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/2.5/es/legalcode.ca>.

Carrer Vallmanya, 24
08481, Sant Esteve de Palautordera

Tf./fax 93 848 21 27
Mòbil 667 03 92 95 / 667 746 340
C/e. Estratsgc@yahoo.es

ESTRATS GESTIÓ DEL PATRIMONI CULTURAL SL

Adriana Geladó i Prat

A Sant Esteve de Palautordera, 16 de febrer del 2005

Índex

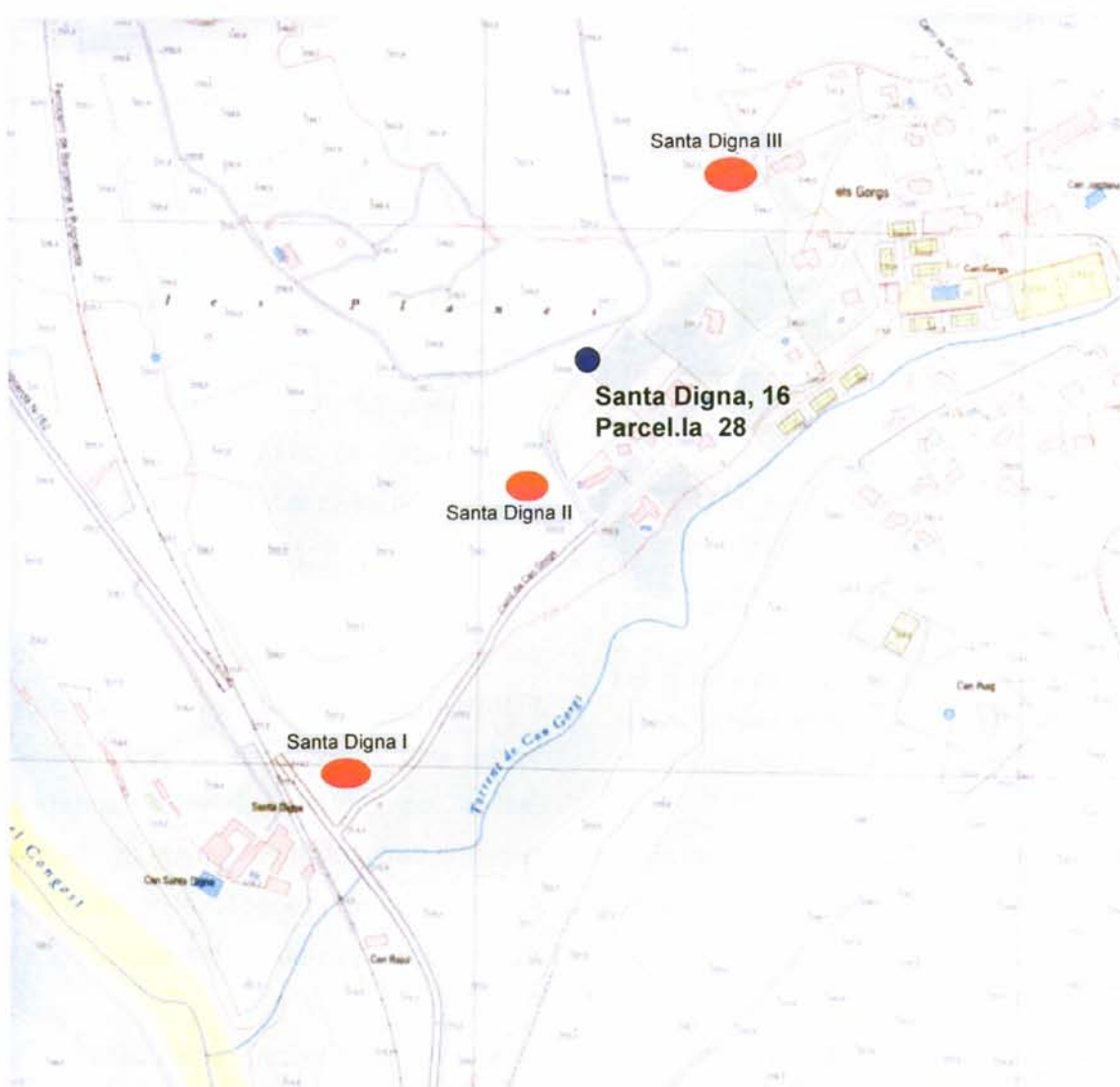
Fitxa tècnica	p. 4
Situació geogràfica	p. 5
Marc geogràfic i geològic	p. 6
Síntesi històrica	p. 10
Circumstàncies que motiven la intervenció	p. 11
Descripció de la intervenció	p. 12
Resultats arqueològics	p. 13
Bibliografia	p. 14
Annexes	
Documentació fotogràfica	p. 15
Documentació planimètrica	p. 18

Fitxa Tècnica

Nom de la intervenció:	Carrer Santa Digna, nº 16 (parcel·la 28)
Municipi:	Llerona, Les Franqueses del Vallès
Comarca:	Vallès Oriental
Tipus d'intervenció:	Seguiment arqueològic
Resultat arqueològic:	Negatiu
Període de la intervenció:	de l'1 al 3 de gener de 2005
Arqueòleg director:	Adriana Geladó i Prat
Promotor:	Coseva, S.A.
Expedient:	437 K121 N 304

Situació geogràfica

Municipi:	Llerona, Les Franqueses del Vallès
Comarca:	Vallès Oriental
Adreça:	Carrer Santa Digna, 16 (parcel·la 28). Urbanització Santa Digna
Coord. UTM:	31TDG413127
Alçada:	223 m
Context::	Zona urbana

Mapa topogràfic de Catalunya, 2ª ed., nº 1250.015, E-1/5000

Marc geogràfic i geològic

Les Franqueses del Vallès i el seu veïnat de Llerona, on es situa el jaciment de Santa Digna II, pertanyen a la comarca del Vallès Oriental. La comarca queda englobada dins de la Depressió Prelitoral, entre la serralada Prelitoral, al sud i sud-est, el massís del Montseny al nord-est, i les muntanyes de Sant Llorenç de Munt fins els Cingles de Bertí al nord i l'oest. La formació de gran part d'aquesta depressió, amb valls al·luvials fèrtils, correspon a dipòsits d'era quaternària i miocènica (veure fig. 1).

Cap al sud-oest, a l'àrea del riu Llobregat, la depressió es fa més abrupta i menys fèrtil, convertint-se en una fossa tectònica encaixada entre una gran falla situada al nord, la qual passa per Olesa i Esparreguera, i una altra que voreja la serralada Litoral i segueix el curs de l'Anoia i la riera de Rubí. El Llobregat marxa perpendicularment a aquests conjunts, rebaixant les terres que uneixen el Vallès i el Penedès, al mateix temps que forma una plana al·luvial relativament àmplia (LLOPIS, 1943).

El jaciment es troba situat a una de les vores del riu Congost, que, com afluent del riu Besòs, esdevé un dels eixos vertebradors de la comarca del Vallès.

Aquest riu, juntament amb altres afluents del mateix com la Riera del Tenes, la riera de Cànoves, el riu Mogent o la riera de Caldes, són terrasses fluvials que geològicament tenen conjunts de sediments amb grava, llims i argiles que s'atribueixen a l'Holocè.

A la resta de la Depressió Prelitoral ens trobem amb argiles i gresos arsènics de formació miocènica que passen gradualment a argiles grogues i fosques cap al sud. Les arcoses són el producte de la meteorització, transport i sedimentació del granit de la Serralada Prelitoral. Litològicament, consisteix en abundants grans de quars,

Era	Període	Època	Edat Absoluta (milions d'anys)	
CENOZOIC	Quaternari	Holocè	0,01	Plegaments alpins
		Pleistocè	1,8 aprox.	
	Neogen	Pliocè	5,0	
		Miocè	22,5	
		Oligocè	57	
	Paleogen	Eocè	55	
		Paleocè	65	
MESOZOIC (secundari)	Cretaci		141	
	Juràssic		195	
	Triàsic		230	
PALEOZOIC (primari)	Permian		260	Plegaments hercínians
	Carbonífer		345	
	Devonià		395	
	Silurià		435	
	Ordovicià		500	
	Cambrià		570	
PRE-CAMBRIÀ			570	

Fig. 1: Taula de les unitats cronoestratigràfiques, segons J. Nuet (RIBA, BOLÒS, PANAREDA, NUET, GONZÁLVIZ, 1979)

feldspats (completament caolinitzats) i, en menor proporció, miques. Presenten intercalacions de nivells conglomerics grisos amb matriu sorrenca sense cimentar també de formació miocènica. Els còdols són de pissarra, quars, calcària, roques granítiques, quarsita i gres. Cap a la part superior disminueixen els còdols calcaris i augmenten els de pissarra i quars. La disposició sedimentària és en forma de canals, amb el contacte inferior erosiu i ondulat, i el pla superior pla, paral·lel i net. La direcció de l'aportació és N-S en sentit nord.

Les planes i valls que trobem arran de la Depressió Prelitoral es troben vertebrades per rius i rieres que fan d'aquestes terres zones fèrtils biològicament. Per tant, és fàcil comprendre perquè el poblament prehistòric d'aquesta zona es va concentrar a les valls i planes, ja que eren les úniques aptes per a una població estable del neolític fins al Bronze Final, que necessitava camps per al conreu i pastures per als ramats.

Aquestes regions foren àmpliament transitades en temps històrics, concretament durant l'època romana –Via Augusta i les seves desviacions cap a *Barcino*–, i a partir de l'edat mitjana, amb les vies ramaderes. Aquest Pla Prelitoral jugarà doncs un paper de primer ordre en aquest capítol de comunicacions, relegant-se a un segon nivell el Pla de Marina, poc apte per al trànsit degut a la seva relativa estretesa i la insalubritat de les seves terres.

Al sud ens trobem la Serralada Litoral que, geològicament, està formada de forma majoritària per granodiorites. Els minerals essencials que formen aquesta roca plutònica són: plagiòclasi, quars, biotita i ortosa. Es troba creuada per alguns dics de pòfir de diferent composició. Tenim els filons de roques de composició sienítica a monzodiorítica que formen cossos de geometria globular o dics d'escassa continuïtat lateral, també pòfirs àcids principalment monzogranítics i quarsdiorítics i en menor abundància granítics, sienogranítics, granodiorítics i diorítics, amb orientació principalment NE-SW.

Seguint el riu Congost i el que esdevindrà en la seva època la via romana des de Semproniana (potser l'actual Granollers) fins a Ausa (Vic) cap al nord del jaciment de Santa Digna II, entrem en una heterogeneïtat de components litogeològics a les dues bandes del riu Congost. A la banda est del riu tenim calcoesquists i calcàries argiloses grises i groguenques, així com granits porfírics. Més cap a l'est, i formant la falda oest

del massís del Montseny, tenim dos grans formacions de cornubianites, pissarres i pissarres satinades amb intercalacions de bancs poc potents de quarsita i roques carbonatades. Constitueix el tram superior de la sèrie metasedimentària de les Guillerries, que aflora també en l'últim tram del riu Besòs.

A la banda oest del riu Congost ens trobem amb els Cingles de Bertí i una litologia més homogènia. A la vora d'aquest accident físic i al costat del riu Congost ens trobem amb una sèrie alternant de gresos silícis de gra fi i argiles vermelles amb intercalacions de nivells de conglomerats i un contingut important en miques. En la mateixa línia ens trobem amb una sèrie litològica de dolomies de gra fi seguides de bancs de calcàries dolomítiques ben estratificades, amb fucoïdes i, esporàdicament, nòduls de sílex (Triàsic mitjà-superior). A sobre dels Cingles de Bertí i cap a l'oest trobem una gran extensió de margues blaves fossilíferes amb limotites vermelles. Aquestes margues tenen un aspecte característic i són més sorrenques cap a l'est. Dins aquesta unitat cartogràfica s'intercalen nivells de gresos amb ciment esporític, calcàries bioclàstiques, margues grises i, ocasionalment, conglomerats a la base.

Hidrogràficament, la comarca del Vallès Oriental està ben beneficiada amb diverses rieres com la del Tenes, Cànoves, Caldes o Mogent que seran afluents de rius una mica més grans com el Congost i el Besòs. Aquestes rieres i rius seran els camins i vies de pas que travessaran les serralades i línies de muntanya, com a exemple el Besòs i la Tordera per a la Serralada Prelitoral, o en relació amb el cas ara treballat amb el riu Congost i la plana de Vic.

El clima d'aquesta àrea es mou entre el de tipus mediterrani litoral i el mediterrani de muntanya mitjana, dins la zona del Montseny. Els hiverns acostumen a ser suaus, no gaire freds i una mica humits, amb els estius calorosos i secs.

Pel que fa a la flora de la comarca del Vallès Oriental, la trobem representada en el següent esquema de la distribució de la superfície arbrada comarcal ocupada per les diferents espècies (figura 2). La superfície corresponent a cada espècie s'ha determinat a partir del nombre d'estacions on l'espècie és dominant. A la dreta trobem el nombre de peus (en milers) de les diferents espècies. Les existències s'han determinat a partir de totes les estacions on és present l'espècie.

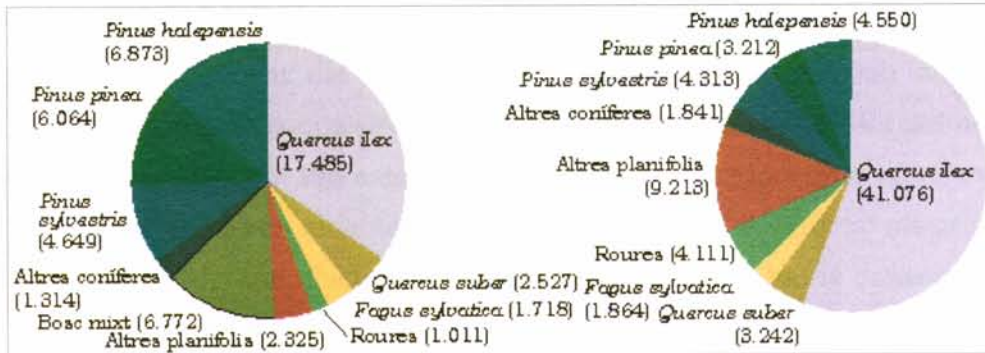

Fig. 2: Flora arbòria del Vallès Oriental. (S.I.G. del departament de Medi Ambient de la Generalitat de Catalunya)

A destacar que en superfície arbrada, el *Pinus halepensis* i el *Pinus pinea* són força representats, mentre que en el nombre de peus és el *Quercus ilex* (alzina) el que es troba sobrerrepresentat, deixant a la resta en menys de la meitat i força igualats respectivament.

Síntesi històrica i antecedents arqueològics

Durant el bronze final es documenta a la zona de Les Franqueses, com a la resta de Catalunya, un augment del nombre de jaciments relacionats amb assentaments habitacionals respecte a qualsevol època anterior. Tot i el creixement del nombre de jaciments se'n fa difícil el seu estudi, ja que la majoria corresponen a sitges excavades en l'argila que apareixen reblertes de materials de rebuig. A això cal afegir que molts dels jaciments s'han vist afectats per l'enorme moviment de terres conseqüència dels treballs agrícoles de la zona. Tot i això, a la zona de Les Franqueses, podem destacar jaciments d'aquesta cronologia com ara Santa Digna III, cal Grau Gros o Cal Forcaire, entre d'altres (GONZÁLEZ *et al*, 2003b).

Quant a època romana, els primers establiments del Vallès daten de finals del segle II aC, tot i que la majoria se situen cronològicament al segle I aC. Es concentren en tres àrees principals: la vall del Mogent, la vall del Tenes i la vall del Congost. És a la conca del riu Congost on es localitza el poblament romà més antic de la comarca (ARRIZABALAGA *et al* 1984:84).

Les tasques de prospecció arqueològica endegades als anys 50 i continuades a través de les cartes arqueològiques comarcals han evidenciat un procés de romanització força intens des d'època republicana. Del segle II aC destaquen vil·les de fundació itàlica com can Martí, a Samalús o can Santa Digna II i la Bòbila Ramoneda, a les Franqueses del Vallès. Del segle I aC, a més de la vil·la de can Terrers, destaquen les vil·les de can Berengueret a Samalús o can Bertran, a les Franqueses. Durant l'època imperial el nombre de jaciments s'incrementa considerablement, amb la creació de nombroses *villae* i *vicus* de nova planta com Santa Maria de Llerona, a les Franqueses del Vallès, el Pedró i ca n'Il·la, a la Garriga o can Llivants, a Samalús. El nombre de vil·les documentades en època baix-imperial és inferior, fet que tradicionalment ha estat interpretat com un retrocés del poblament.

A l'inventari del Patrimoni Arqueològic de Catalunya s'indica que en aquesta zona s'hi localitzarien dos jaciments, Can Santa Digna I i Can Santa Digna II, ambdós descrits com a llocs d'habitació amb estructures conservades, pertanyents a una possible vil·la romana que van estar excavats parcialment per ESTRATS SL, durant l'any 2002, durant el qual també es va localitzar i excavar un nou jaciment, conegut com Santa Digna III.

Circumstàncies que motivaren la intervenció

En motiu de les obres d'edificació d'una residència a la urbanització de nova creació de Santa Digna, concretament al número 16 (parcel·la 28), es demana l'autorització per tal de fer una prospecció de tota la parcel·la.

Tota aquesta zona es troba protegida arqueològicament ja que s'hi han documentat nombroses restes tant d'època prehistòrica com romana. La zona que ha de ser objecte d'aquest control arqueològic es localitza entre Can Santa Digna II i Can Santa Digna III. Pel que fa al jaciment de Can Santa Digna II, cal indicar que les excavacions efectuades l'any 2002 van posar al descobert diverses estructures que podrien correspondre a diferents estances pròpies d'una vil·la romana. Concretament es va documentar un magatzem de gra que formaria part de la *pars rustica* de la vil·la (MERCADO, 2003).

Quant a la presència de restes prehistòriques, cal mencionar el jaciment de Santa Digna III, on es van documentar una sèrie d'estructures d'emmagatzematge, que van proporcionar abundant material ceràmic corresponent a l'edat del bronze (GONZÁLEZ *et al.*, 2003a).

Per últim, cal mencionar les últimes troballes arqueològiques relacionades amb al jaciment de Can Santa Digna II, concretament a la parcel·la 27, on el passat mes de novembre es van documentar diverses estructures relacionades amb un assentament romà.

Descripció de la intervenció

L'objectiu de la intervenció radicava en documentar l'existència o no d'estructures arqueològiques, ja fossin positives o negatives. Per tal de dur a terme aquesta comprovació es va procedir a extreure el nivell superficial, amb ajuda d'una màquina retroexcavadora, fins a assolir el nivell geològic i sota el control tècnic de l'arqueòleg.

Vist que no aparegueren restes arqueològiques, no es procedí a fer cap aixecament planimètric.

Resultats arqueològics

El resultat de la prospecció al carrer Santa Digna, 16 (parcel·la 28) ha estat negatiu des del punt de vista arqueològic.

Un cop extreta la capa vegetal, formada per matolls i vegetació típica de la zona, restà a la vista el nivell superficial, amb una potència d'entre 40 i 50 cm, depenent de la zona de la parcel·la. Aquest estrat es correspon amb un sediment argilós de color marró fosc, de consistència molt dura i amb moltes restes de runa d'obra moderna (rajoles, maons, blocs de ciment, fragments d'uralita, etc.).

Un cop rebaixat aquest nivell superficial ja aflorà el substrat geològic. Es tracta d'un sediment argilós, de consistència dura i de color vermellós, amb alguna marga, que es troba concentrat a la part nordoest de la parcel·la. En canvi, cap a la part sudest, el color del substrat geològic és groguenc, la seva consistència és tova i gairebé no té margues.

No s'ha observat cap tipus de resta, ni tan sols ceràmica, que indiqués la presència d'estructures arqueològiques.

En el nivell geològic assolit tampoc s'observa cap indicatiu que faci evidenciar l'existència d'estructures arqueològiques negatives o retalls.

Bibliografia

- ARRIZABALAGA, A.; PARDO, J.; SADURNÍ, J.; (1984): *Els orígens de Granollers i el Vallès Oriental*, Caixa d'estalvis de Catalunya, Granollers.
- GONZÁLEZ, R.; MARTINEZ, P.; ALARCOS, A. (2003a): *Memòria de la intervenció arqueològica a Santa Digna III, les Franqueses del Vallès (desembre 2002-gener 2003)*, Sant Esteve de Palautordera, (inèdit).
- GONZÁLEZ, R.; ALARCOS, A.; MARTINEZ, P. (2003b): "Santa Digna III. Contribució al coneixement de l'edat de bronze al Vallès Oriental", a *Lauro*, revista del Museu de Granollers, nº 24, Granollers.
- LLOPIS, N. (1943): "Estudio tectomorfológico de la depresión prelitoral catalana", a *Estudios geográficos*, IV, Barcelona: 31-112.
- MAPA TOPOGRÀFIC DE CATALUNYA, 2ª ed., nº 1250.015, E-1/5000.
- MERCADO, M. (2002): *Informe de les intervencions a Can Santa Digna I i II (Llerona, Les Franqueses del Vallès)*, Sant Esteve de Palautordera, (inèdit).
- RIBA, O.; BOLÒS, O.; PANAREDA, J.; NUET, J.; GONZÁLVEZ, J. (1979), *Geografia física dels Països Catalans*, Ed. Ketres, Barcelona.
- S.I.G. del departament de Medi Ambient de la Generalitat de Catalunya, www.gencat.es/mediamb/sig
- VALLICROSA, J. (1990): *Santa Maria de Llerona. Un poble amb arrels*. Publicacions de l'Abadia de Montserrat. Col. Cavall Bernat, 18.
- VILA, P. (1943): *El Vallès, assaig geogràfic*, Biblioteca d'estudis comarcals, vol I, Barcelona

Annexes: Documentació fotogràfica

- ▲ Vista general de la parcel·la en l'extracció de la capa vegetal.
- ▼ Desenvolupament de les tasques de prospecció.

- ▲ Desenvolupament de les tasques de prospecció.
- ▼ Seqüència estratigràfica de la part sud de la parcel·la 28.

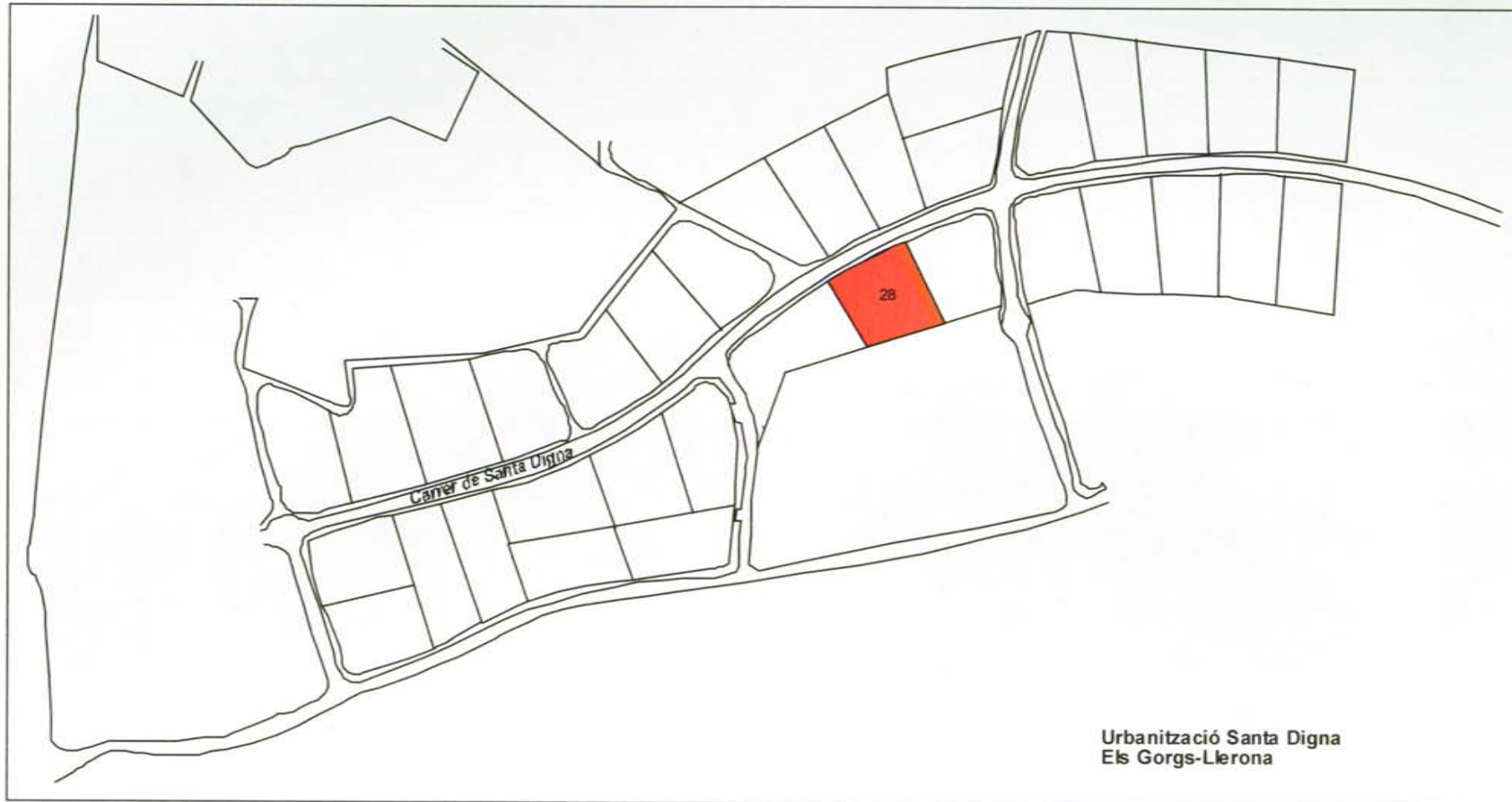

- ▲ Estratigrafia de la part nord de la parcel·la 28.
- ▼ Vista final de la parcel·la 28 un cop finalitzada la prospecció.

Documentació planimètrica

Plànol de la urbanització de Santa Digna, on es situa la zona prospectada, amb el número de parcel·la corresponent.